

Kulturális antropológia alapképzés
III. félév
Tantárgyi tematikák
2025/2026 tanév őszi

Kód	Tantárgy	Típus	Oktató
BTKAN3112	Terepmunka I.	gyj.	Dr. Dobák Judit
BTKAN3113	Terepmunka-szeminárium I.	gyj.	Dr. Dobák Judit
BTKAN3203	A roma társadalom története	gyj.	Török Zsuzsanna
BTKAN3204	Multikulturalizmus	gyj.	Török Zsuzsanna
BTKAN3402	Az alkalmazott antropológia elmélete és története	k	Dr. Lajos Veronika
BTKAN3403	Az alkalmazott antropológia szakterületei és irányzatai	k	Dr. Lajos Veronika
BTKAN3404	Az alkalmazott antropológia módszertana	gyj.	Dr. Dobák Judit
BTKAN3405	Vizuális dokumentálás: mozgóképek II.	gyj.	Osgyáni Gábor
BTKAN3501	Mai magyar társadalom I.	gyj.	Dr. Molnár Ágnes
BTKAN3502	Az identitás antropológiai dimenziói	gyj.	Dr. Lurcz Zsuzsa
BTKAN4411	Alkalmazott antropológia gyakorlatok II. Környezet és társadalom	gyj.	Dr. Dobák Judit
BTKAN5414	Alkalmazott antropológia gyakorlatok II (Egészség, jólét, fogyasztás)	gyj.	Dr. Molnár Ágnes

Tantárgy neve: Terepmunka I.	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3112 Tárgyfelelős intézet: AFTI
	Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása: kötelező
Tárgyfelelős: dr. Dobák Judit PhD	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév:	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont:	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók valós társadalmi, kulturális vagy kommunikációs terepen végezzenek önálló kutatómunkát, amely során alkalmazzák az elméleti ismereteiket, fejlesztik empátiás és elemző készségeiket, valamint megtapasztalják a terepmunka etikai és módszertani kihívásait. Az oktató koordinálja és támogatja a hallgatók munkáját, de a kurzus menete a terepmunka dinamikájához igazodik. Fejlesztendő kompetenciák: a) tudása b) képességei c) attitűdje d) -autonómiája és felelőssége	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás:	Gyakorlat: 1. Bevezetés és előkészítés 2. Terepmunka fogalma, célja, etikai kérdések 3. Témaválasztás, terep kijelölése 4. Módszertani felkészítés 5. Megfigyelés, interjú, terepnapló 6. Kapcsolatfelvétel a tereppel 7. Kutatási terv készítése 8. Célkitűzések, kérdésfelvetések, időbeosztás 9. Terepmunka megvalósítása 10. Hallgatók önálló munkája a terepen 11. Oktatói konzultációk igény szerint 12. Reflexió és zárás 13. Tapasztalatok megosztása, tanulságok 14. Terepnaplók, beszámolók értékelése
Félévközi számonkérés módja és értékelése:-gyakorlati jegy Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A hallgatótól elvárt az aktív órai részvétel, mind a saját terepmunkájának ismertetése, mind a hallgatótársak terepélményeinek feldolgozása tekintetében. A félév végére egy elemző dolgozatot kell leadnia, ami egyben összefoglaló a terepi kutatómunka aktuális eredményeiről.	
Kötelező irodalom: Héra Gábor – Ligeti György (2017): Módszertan – A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest: Osiris Kiadó. ISBN 978-963-389-788-1. Babbie, Earl (2017): <i>A társadalomtudományi kutatás gyakorlata</i>. Budapest: Balassi Kiadó. ISBN 978-963-456-000-5. Ajánlott irodalom: Nagy, Károly Zsolt (2019): A kulturális antropológiai terepmunka módszertana. <i>Tabula – A Néprajzi Múzeum online folyóirata</i>, 20(1–2), 1–33. ISSN: 2064-7190 https://real.mtak.hu/135759/1/2019_1-2_01.pdf Johnson, Jeffrey C. – Hruschka, Daniel J. (2014): <i>Research Design and Research Strategies</i>. In: Bernard, H. Russell – Gravlee, Clarence C. (eds.): <i>Handbook of Methods in Cultural Anthropology</i>, 2nd edition. Lanham: Rowman & Littlefield. https://www.qualquant.org/wp-content/uploads/sird/johnson%20and%20hruschka%20HMCA2.pdf	

Nelson, Katie (2017): *Doing Fieldwork: Methods in Cultural Anthropology*. In: Brown, Nina – González, Laura Tubelle de – McIlwraith, Thomas (eds.): *Perspectives: An Open Invitation to Cultural Anthropology*. Society for Anthropology in Community Colleges. <https://perspectives.americananthro.org/>

Tantárgy neve: Terepmunka szeminárium	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3113 Tárgyfelelős intézet: AFTI
	Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása: kötelező
Tárgyfelelős: dr. Dobák Judit PhD	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév:	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont:	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók terepmunkáját reflektív és elemző keretbe helyezze, elősegítve a tapasztalatok tudományos feldolgozását, az elméleti és gyakorlati szempontok összekapcsolását. A szeminárium során a hallgatók megosztják tereptapasztalataikat, közösen értelmezik azokat, és elméleti keretek segítségével mélyítik el megértésüket. Az oktató facilitálja a beszélgetéseket, és segíti a kritikai gondolkodás fejlődését. Fejlesztendő kompetenciák: e) tudása f) képességei g) attitűdje h) -autonómiája és felelőssége	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás:	Gyakorlat: 1. Bevezetés, célkitűzések, elvárások 2. Témaválasztás és terep kijelölése 3. Kutatási terv és módszertan 4. Kapcsolatfelvétel a tereppel 5. Terepmunka első tapasztalatai 6. Etikai kihívások a gyakorlatban 7. Módszertani elakadások és újra tervezés 8. Köztes reflexió 9. Narratívák és történetmesélés 10. Kulturális különbségek és kommunikáció 11. A kutató mint résztvevő megfigyelő 12. Adatfeldolgozás és terepnapló 13. Záró prezentációk I. 14. Záró prezentációk II. és összegzés
Félévközi számonkérés módja és értékelése: -gyakorlati jegy Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A hallgatótól elvárt az aktív órai részvétel, mind a saját terepmunkájának ismertetése, mind a hallgatótársak terepélményeinek feldolgozása tekintetében. A félév végére egy elemző dolgozatot kell leadnia, ami egyben összefoglaló a terepi kutatómunka aktuális eredményeiről.	
Kötelező irodalom: Héra Gábor – Ligeti György (2017): Módszertan – A társadalmi jelenségek kutatása. Budapest: Osiris Kiadó. ISBN 978-963-389-788-1. Babbie, Earl (2017): <i>A társadalomtudományi kutatás gyakorlata</i> . Budapest: Balassi Kiadó. ISBN 978-963-456-000-5. Ajánlott irodalom: Nagy, Károly Zsolt (2019): A kulturális antropológiai terepmunka módszertana. <i>Tabula – A Néprajzi Múzeum online folyóirata</i> , 20(1–2), 1–33. ISSN: 2064-7190 https://real.mtak.hu/135759/1/2019_1-2_01.pdf Johnson, Jeffrey C. – Hruschka, Daniel J. (2014): <i>Research Design and Research Strategies</i> . In: Bernard, H. Russell – Gravlee, Clarence C. (eds.): <i>Handbook of Methods in Cultural Anthropology</i> , 2nd edition. Lanham: Rowman & Littlefield. https://www.qualquant.org/wp-content/uploads/sird/johnson%20and%20hruschka%20HMCA2.pdf Nelson, Katie (2017): <i>Doing Fieldwork: Methods in Cultural Anthropology</i> . In: Brown, Nina – González, Laura Tubelle de – McIlwraith, Thomas (eds.): <i>Perspectives: An Open Invitation to Cultural Anthropology</i> . Society for Anthropology in Community Colleges. https://perspectives.americananthro.org/	

--

BTKAN3203	A roma társadalom története	gyj.	Török Zsuzsanna
-----------	-----------------------------	------	-----------------

BTKAN3204	Multikulturalizmus	gyj.	Török Zsuzsanna
-----------	--------------------	------	-----------------

Tantárgy neve: Az alkalmazott antropológia szakterületei és irányzatai	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3402 és BTKAL3402 Tárgyfelelős intézet: Antropológiai és Filozófiai Tudományok Intézete Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Lajos Veronika, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Török Zsuzsanna, mesteroktató	
Javasolt félév: 3. Ö	Előfeltétel: Antropológiatörténet I. és III.
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadássorozat célja, hogy a hallgatókat megismertesse a képzés gerincét jelentő alkalmazott antropológiai szemlélet – ez mára a kulturális antropológia egyik legsikeresebb szubdiszciplináris státuszú részterülete – kibontakozási folyamatának tudománytörténeti alapjaival. A kurzus ismeretanyaga szervesen kapcsolódik a modern szociokulturális antropológia történetéhez (<i>Antropológiatörténet I. és II.</i>), hiszen az alkalmazott antropológia tárgyalása elválaszthatatlan a kulturális antropológia elméletének és módszertanának fejlődésétől. A tanegység miközben megmutatja az antropológiai tudás gyakorlati alkalmazásának különböző szintereit (kapcsolódva <i>Az antropológia gazdasági szinterei</i>, <i>Az antropológia nonprofit és civil alkalmazásának szinterei</i>, és <i>Az antropológia társadalompolitikai és közigazgatási szinterei</i> című kurzusokhoz) az Egyesült Államok és Nagy-Britannia sokszínű politikai, gazdasági és kulturális kontextusaiban, egyben arra is választ ad a hallgatóknak a szemeszter végére, hogy az antropológiai megismerésmód és tudásanyag alkalmazásának története és praxisa miként jelenik meg Magyarországon és az elmúlt évtizedekben miért alakult eltérően a nemzetközi trendekhez képest. Az előadásokat néhány esetben praxis- vagy alkalmazott antropológusként dolgozó magyar vendégelőadók tartják. Fejlesztendő kompetenciák: a) tudás - Alapvető ismeretekkel rendelkezik a kulturális antropológia és fontosabb szakterületei (vizuális és alkalmazott antropológia) történetéről, elméleteiről, módszereiről, ezért az általános közgondolkodásnál mélyebb ismeretekkel bír a globalizáció korában a kulturális és társadalmi folyamatok különböző területeinek problémáiról, szabályszerűségeiről és recens sajátosságairól. - Ismeri az antropológiai tudás gyakorlati alkalmazásának alapelveit, szakmaspecifikus praxisát és etikai vonatkozásait. - Mindennapi szakmai szóhasználatában biztosan, beépült ismeretként használja az antropológia szaknyelvi terminológiáját. - Rendelkezik azon idegen nyelvismerettel, amely szükséges lehet számára a kommunikációhoz akár a terepen, akár a szakmai anyagok megértéséhez. b) képesség - Képes a kortárs társadalmak szociokulturális jelenségeinek, változási tendenciáinak, konfliktusainak értő elemzésére, és irányítás mellett (kutatási) projektekben történő megvalósításában való részvételre. - Képes állami-önkormányzati, civil-nonprofit, piaci-vállalkozói szervezetekben felmerülő problémák, konfliktusok megoldásához szükséges javaslatok kidolgozásában és felügyelet alatti végrehajtásában közreműködni. c) attitűd - Nyitott a kulturális antropológia elméleti, gyakorlati és módszertani újításaira. d) autonómia és felelősség - Szűkebb szakmai területén, személyes felelősségi körében önálló, kezdeményező szerepet vállal az általa elfogadott társadalomfelfogás érvényesítésében.	

- Következésképpen képviseli a társadalmi egyenlőség, esélyegyenlőség és a demokratikus értékrend elveit.
- Felelősen képviseli szervezeti egységét és szakmai csoportját, tudatában van szakmai eszközkészlete és saját ismeretei korlátainak és tevékenységének etikai következményeivel egyaránt.
- Tevékenységének részeként reflektál saját személyiségére, valamint társadalmi és kulturális beágyazottságára.

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

1. Az akadémiai antropológia és az alkalmazott antropológia közötti különbségtétel
2. Az alkalmazott antropológia jellemzői a protodisziplináris korszakban
3. Az alkalmazott antropológia jellemzői az 1860-1941 közötti időszakban
4. Az alkalmazott antropológia jellemzői az 1941-1980 közötti időszakban
5. Az alkalmazott antropológia jellemzői 1980-tól napjainkig
6. Az alkalmazás területei I. – antropológia és város
7. Az alkalmazás területei II. – egészségügy
8. Az alkalmazás területei III. – fejlődésantropológia
9. Az alkalmazás területei IV – ökológiai kitekintések
10. Az alkalmazás területei V. – antropológia és az iskola világa
11. Az alkalmazás területei VI. – antropológia és a szervezetek
12. Az alkalmazás területei VII. – antropológia és ipar
13. Az alkalmazás területei VIII. – antropológia és turizmus
14. Etika (kutatásetika, informed consent, anonimitás biztosítása, GDPR)

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

1-2 zárthelyi dolgozat

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A zárthelyi dolgozat: 25 % (50%) és a szóbeli kollokvium: 75% (50%).

A tantárgy értékelése:

0 – 50 pont	elégtelen
51 – 62 pont	elégséges
63 – 74 pont	közepes
75 – 84 pont	jó
85 – 100 pont	jeles

A szóbeli vizsga itt tüntetendő fel, illetve az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): szóbeli vizsga.

Kötelező irodalom:

BABA, Marietta L.

2012 Mi áll az „alkalmazott antropológia” elnevezése mögött? Találkozás a globális gyakorlattal. *Néprajzi Látóhatár* 2012/4. 97–102. ISSN 1215-8097

2017 Globális összefüggések és a praxisantropológia a 21. században. *Replika* 103 (2017/3.): 143–156. ISSN 0865-8188

BICZÓ Gábor

2015 Alkalmazott társadalomtudományi kutatások és a roma kisebbségi közösségek integrációja – kortárs kihívások. In Bocsi Veronika (szerk.): *Peremlétben. Romológiai írások*. Debrecen, DE GyFK, 11–30.

DOBÁK Judit

2024 Katonai antropológiai kutatások a 21. században: gyakorlati alkalmazások a kulturális antropológia nézőpontjából. *PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO PHILOSOPHICA* XXVIII/2. 24–36.

FRIDA Balázs

2005 Civil – társadalom – tudomány. Alkalmazható-e a kultúra tudománya? *Anthropolis* 1–2: 62–83.

HARASZTI Anna

2005 Alkalmazott és akcióantropológia. Elméleti és etikai alapkérdések. *Világosság* 2005/7–8. 215–232. ISSN 0505-5849

KÁNTOR Barbara

2015 Antropológusok katonai célú kormányzati szerepvállalásának etikai dilemmái az Egyesült Államokban – tudománytörténeti áttekintés. *Seregszemle. Összhaderőnemi Parancsnokság folyóirata*, 170–181. ISSN 2060-3924

http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/54566/seregszemle_2015_2-3szam.pdf

KOTICS József

2016 Munkásövezetből roma szegregátum? Makó Honvéd városrészének alkalmazott antropológiai vizsgálata. In *Diptichon. Tanulmányok Bartha Elek tiszteletére*. Bihari Nagy Éva, Keményfi Róbert, Kavecsánszki Máté és Marinka Melinda (szerk.). Debrecen: Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, 899–934. ISBN 978-963-473-927-2

LAJOS Veronika

2012 Alkalmazott antropológia a moldvai csángóknál? Kísérlet elmélet és gyakorlat viszonyának újraértelmezésére. *Erdélyi Múzeum*, 74(4): 176–193. ISSN 1453-0961 <http://real.mtak.hu/29931/>

MOLNÁR Ágnes (szerk.)

2022 *Szervezeti antropológia. Elméletek és módszerek a formális szervezetek kutatásában*. Budapest, L'Harmattan Kiadó.

B. MEDGYES Éva

1979 Alkalmazott antropológia. Kezdeményezések tudományunk gyakorlati alkalmazására. *Néprajzi Értesítő*, 5–29. ISSN 0077-6599

SZÁNTÓ Diána

2014 A magyarországi alkalmazott antropológia helyzete – Gondolatok egy gyakorló kényszerpályamódosító nézőpontjából. *Tabula* 15(2)

http://epa.oszk.hu/03100/03125/00027/pdf/EPA03125_tabula_2014_2_04.pdf

WILLIGEN John

2002 *Applied Anthropology. An Introduction*. Bergin & Garvey.

Ajánlott irodalom:

BATES, Daniel G.

2007 Globalizmus és fejlesztés antropológiai megközelítésben. *Anthropolis*, 2007/1-2. 48–58.

BICZÓ Gábor

2014 Az alkalmazott antropológia és a gyakorlati értékű tudás: a történeti előzmények, a kritikai fordulat és az etikai önreflexió társadalomfilozófiai háttere. *Tabula*

online 2014(15)2. http://tabula.neprajz.hu/neprajz.07.152a.php?bm=1&as=401&kr=A_10_%3D%222014%2015%282%29%22

BOGLÁR Lajos

2001 Akcióantropológia. In Uő. *A kultúra arcai*. 83–93. Budapest, Napvilág. Escobar, Arturo (2006): A fejlesztés csatája. A „harmadik világ” megteremtése és lerombolása. *Anthropolis*, 2006/1.16–31.

KISDI Barbara

2012 Alkalmazott és akcióantropológia. In Uő: *A kulturális antropológia története, elméletei és módszerei (egyetemi jegyzet)*. Budapest, 205–210.

https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/kisdi_barbara-kulturalis_antropologia.pdf

KEDIA, Satish és WILLIGEN, John van (szerk.)

2005 *Applied Anthropology: Domains of Application*. Praeger, Westport-Connecticut-London. ISBN-13: 978-0275978426

KOTICS József, KÁNTOR Barbara és LAJOS Veronika

2020 A kulturális antropológia miskolci műhelye: a kunti koncepciótól az alkalmazott antropológiai szemléletig. In *Számvetés és tervezés: A néprajztudomány helyzete és jövője a 21. században*.

L'Harmattan Könyvkiadó; MTA BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest, 597-617.

http://real.mtak.hu/120577/1/Kotics_Kantor_Lajos_2020_miskolci_antropmuhely.pdf

Alkalmazott antropológiai etikai kódexek

Society for Applied Anthropology: <https://www.appliedanthro.org/about>

NAPA: <http://practicinganthropology.org/about/ethical-guidelines/>

ASA: <https://www.theasa.org/downloads/ASA%20ethics%20guidelines%202011.pdf>

MTA Tudományetikai Kódexe:

https://mta.hu/data/dokumentumok/hatteranyagok/tudomanyetikai_bizottsag/tudomanyetikai_kodex_kgy_20100504.pdf

Tantárgy neve: Az alkalmazott antropológia elmélete és története	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3402 és BTKAL3402 Tárgyfelelős intézet: Antropológiai és Filozófiai Tudományok Intézete Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Lajos Veronika, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Török Zsuzsanna, mesteroktató	
Javasolt félév: 3. Ö	Előfeltétel: Antropológiatörténet I. és III.
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadássorozat célja, hogy a hallgatókat megismertesse a képzés gerincét jelentő alkalmazott antropológiai szemlélet – ez mára a kulturális antropológia egyik legsikeresebb szubdiszciplináris státuszú részterülete – kibontakozási folyamatának tudománytörténeti alapjaival. A kurzus ismeretanyaga szervesen kapcsolódik a modern szociokulturális antropológia történetéhez (<i>Antropológiatörténet I. és II.</i>), hiszen az alkalmazott antropológia tárgyalása elválaszthatatlan a kulturális antropológia elméletének és módszertanának fejlődésétől. A tanegység miközben megmutatja az antropológiai tudás gyakorlati alkalmazásának különböző szintereit (kapcsolódva <i>Az antropológia gazdasági szinterei</i>, <i>Az antropológia nonprofit és civil alkalmazásának szinterei</i>, és <i>Az antropológia társadalompolitikai és közigazgatási szinterei</i> című kurzusokhoz) az Egyesült Államok és Nagy-Britannia sokszínű politikai, gazdasági és kulturális kontextusaiban, egyben arra is választ ad a hallgatóknak a szemeszter végére, hogy az antropológiai megismerésmód és tudásanyag alkalmazásának története és praxisa miként jelenik meg Magyarországon és az elmúlt évtizedekben miért alakult eltérően a nemzetközi trendekhez képest. Az előadásokat néhány esetben praxis- vagy alkalmazott antropológusként dolgozó magyar vendégelőadók tartják. Fejlesztendő kompetenciák: a) tudás - Alapvető ismeretekkel rendelkezik a kulturális antropológia és fontosabb szakterületei (vizuális és alkalmazott antropológia) történetéről, elméleteiről, módszereiről, ezért az általános közgondolkodásnál mélyebb ismeretekkel bír a globalizáció korában a kulturális és társadalmi folyamatok különböző területeinek problémáiról, szabályszerűségeiről és recens sajátosságairól. - Ismeri az antropológiai tudás gyakorlati alkalmazásának alapelveit, szakmaspecifikus praxisát és etikai vonatkozásait. - Mindennapi szakmai szóhasználatában biztosan, beépült ismeretként használja az antropológia szaknyelvi terminológiáját. - Rendelkezik azon idegen nyelvismerettel, amely szükséges lehet számára a kommunikációhoz akár a terepen, akár a szakmai anyagok megértéséhez. b) képesség - Képes a kortárs társadalmak szociokulturális jelenségeinek, változási tendenciáinak, konfliktusainak értő elemzésére, és irányítás mellett (kutatási) projektekben történő megvalósításában való részvételre. - Képes állami-önkormányzati, civil-nonprofit, piaci-vállalkozói szervezetekben felmerülő problémák, konfliktusok megoldásához szükséges javaslatok kidolgozásában és felügyelet alatti végrehajtásában közreműködni. c) attitűd - Nyitott a kulturális antropológia elméleti, gyakorlati és módszertani újításaira. d) autonómia és felelősség - Szűkebb szakmai területén, személyes felelősségi körében önálló, kezdeményező szerepet vállal az általa elfogadott társadalomfelfogás érvényesítésében.	

- Következésképpen képviseli a társadalmi egyenlőség, esélyegyenlőség és a demokratikus értékrend elveit.
- Felelősen képviseli szervezeti egységét és szakmai csoportját, tudatában van szakmai eszközkészlete és saját ismeretei korlátainak és tevékenységének etikai következményeivel egyaránt.
- Tevékenységének részeként reflektál saját személyiségére, valamint társadalmi és kulturális beágyazottságára.

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

1. Bevezető előadás
2. Az alkalmazott antropológia fogalma: gyakorlati értékű társadalomtudományi tudás
3. Az indiánkérdés kezelése és az alkalmazott antropológiai látásmód fejlődése a 19. század utolsó harmadában és a századforduló időszakában
4. Az alkalmazott antropológia az 1920-30-as években (pl. Malinowski és Radcliffe-Brown hatása, a Hawthorne Plant Project)
5. Alkalmazott kisközösség-kutatás és felzárkóztatás, fejlesztés
6. Az alkalmazott antropológia intézményesülése és akademizációja
7. Az alkalmazott antropológia és politika: etikai dimenziók
8. Antropológusok háborúban: az alkalmazott társadalomtudományi ismeret katonai jelentősége
9. Szubdiszciplináris alkalmazott antropológia a II. világháború után
10. Az antropológia alkalmazásának szinterei I.: *társadalompolitikai és közigazgatási szintér*
11. Az antropológia alkalmazásának szinterei II.: *nonprofit és civil szintér*
12. Az antropológia alkalmazásának szinterei III.: *gazdasági szintér*
13. Alkalmazott antropológia Magyarországon
14. Összegzés

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

1-2 zárthelyi dolgozat

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A zárthelyi dolgozat: 25 % (50%) és a szóbeli kollokvium: 75% (50%).

A tantárgy értékelése:

0 – 50 pont	elégtelen
51 – 62 pont	elégséges
63 – 74 pont	közepes
75 – 84 pont	jó
85 – 100 pont	jeles

A szóbeli vizsga itt tüntetendő fel, illetve az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): szóbeli vizsga.

Kötelező irodalom:

BABA, Marietta L.

2012 Mi áll az „alkalmazott antropológia” elnevezése mögött? Találkozás a globális gyakorlattal. *Néprajzi Látóhatár* 2012/4. 97–102. ISSN 1215-8097

2017 Globális összefüggések és a praxisantropológia a 21. században. *Replika* 103 (2017/3.): 143–156. ISSN 0865-8188

BICZÓ Gábor

2015 Alkalmazott társadalomtudományi kutatások és a roma kisebbségi közösségek integrációja – kortárs kihívások. In Bocsi Veronika (szerk.): *Peremlétben. Romológiai írások*. Debrecen, DE GyFK, 11–30.

DOBÁK Judit

2024 Katonai antropológiai kutatások a 21. században: gyakorlati alkalmazások a kulturális antropológia nézőpontjából. *PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO PHILOSOPHICA* XXVIII/2. 24–36.

FRIDA Balázs

2005 Civil – társadalom – tudomány. Alkalmazható-e a kultúra tudománya? *Anthropolis* 1–2: 62–83.

HARASZTI Anna

2005 Alkalmazott és akcióantropológia. Elméleti és etikai alapkérdések. *Világosság* 2005/7–8. 215–232. ISSN 0505-5849

KÁNTOR Barbara

2015 Antropológusok katonai célú kormányzati szerepvállalásának etikai dilemmái az Egyesült Államokban – tudománytörténeti áttekintés. *Seregszemle. Összhaderőnemi Parancsnokság folyóirata*, 170–181. ISSN 2060-3924

http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/54566/seregszemle_2015_2-3szam.pdf

KOTICS József

2016 Munkásövezetből roma szegregátum? Makó Honvéd városrészének alkalmazott antropológiai vizsgálata. In *Diptichon. Tanulmányok Bartha Elek tiszteletére*. Bihari Nagy Éva, Keményfi Róbert, Kavecsánszki Máté és Marinka Melinda (szerk.). Debrecen: Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, 899–934. ISBN 978-963-473-927-2

LAJOS Veronika

2012 Alkalmazott antropológia a moldvai csángóknál? Kísérlet elmélet és gyakorlat viszonyának újraértelmezésére. *Erdélyi Múzeum*, 74(4): 176–193. ISSN 1453-0961 <http://real.mtak.hu/29931/>

B. MEDGYES Éva

1979 Alkalmazott antropológia. Kezdeményezések tudományunk gyakorlati alkalmazására. *Néprajzi Értesítő*, 5–29. ISSN 0077-6599

MOLNÁR Ágnes (szerk.)

2022 *Szervezeti antropológia. Elméletek és módszerek a formális szervezetek kutatásában*. Budapest, L'Harmattan Kiadó.

SZÁNTÓ Diána

2014 A magyarországi alkalmazott antropológia helyzete – Gondolatok egy gyakorló kényszerpályamódosító nézőpontjából. *Tabula* 15(2)

http://epa.oszk.hu/03100/03125/00027/pdf/EPA03125_tabula_2014_2_04.pdf

SZTANKAI Krisztián

2024 Antropológus a hadseregben – tervezés, oktatás, megelőzés, avagy a kulturális antropológia lehetőségei a hadviselésben. *PUBLICATIONES UNIVERSITATIS MISKOLCINENSIS SECTIO PHILOSOPHICA* XXVIII/2. 142–150.

WILLIGEN John

2002 *Applied Anthropology. An Introduction*. Bergin & Garvey.

Ajánlott irodalom:

BATES, Daniel G.

2007 Globalizmus és fejlesztés antropológiai megközelítésben. *Anthropolis*, 2007/1-2. 48–58.

BICZÓ Gábor

2014 Az alkalmazott antropológia és a gyakorlati értékű tudás: a történeti előzmények, a kritikai fordulat és az etikai önreflexió társadalomfilozófiai háttere. *Tabula*

online 2014(15)2. http://tabula.neprajz.hu/neprajz.07.152a.php?bm=1&as=401&kr=A_10_%3D%222014%2015%282%29%22

BOGLÁR Lajos

2001 Akcióantropológia. In Uő. *A kultúra arcai*. 83–93. Budapest, Napvilág.

Escobar, Arturo (2006): A fejlesztés csatája. A „harmadik világ” megteremtése és lerombolása. *Anthropolis*, 2006/1.16–31.

KISDI Barbara

2012 Alkalmazott és akcióantropológia. In Uő: *A kulturális antropológia története, elméletei és módszerei (egyetemi jegyzet)*. Budapest, 205–210.

https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/kisdi_barbara-kulturalis_antropologia.pdf

KEDIA, Satish és WILLIGEN, John van (szerk.)

2005 *Applied Anthropology: Domains of Application*. Praeger, Westport-Connecticut-London. ISBN-13: 978-0275978426

KOTICS József, KÁNTOR Barbara és LAJOS Veronika

2020 A kulturális antropológia miskolci műhelye: a kulti koncepciótól az alkalmazott antropológiai szemléletig. In *Számvetés és tervezés: A néprajztudomány helyzete és jövője a 21. században*.

L'Harmattan Könyvkiadó; MTA BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest, 597-617.

http://real.mtak.hu/120577/1/Kotics_Kantor_Lajos_2020_miskolci_antropmuhely.pdf

Alkalmazott antropológiai etikai kódexek

Society for Applied Anthropology: <https://www.appliedanthro.org/about>

NAPA: <http://practicinganthropology.org/about/ethical-guidelines/>

ASA: <https://www.theasa.org/downloads/ASA%20ethics%20guidelines%202011.pdf>

MTA Tudományetikai Kódexe:

https://mta.hu/data/dokumentumok/hatteranyagok/tudomanyetikai_bizottsag/tudomanyetikai_kodex_kgy_20100504.pdf

Tantárgy neve: Az alkalmazott antropológia módszertana	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3404 Tárgyfelelős intézet: AFTI Tantárgyfelelős: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti
Tárgyfelelős: dr. Dobák Judit PhD	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont:	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak az alkalmazott antropológia módszertani eszköztáráról és etikai dilemmáiról a társadalmi gyakorlatokhoz és a közösségi problémamegoldáshoz. A hallgatók megismerkednek a kvalitatív és kvantitatív módszerek lehetőségeivel, valamint azzal, hogyan tudják az antropológiai tudást különböző intézményi, szervezeti, egészségügyi, fejlesztési, valamint a 21. századi globális társadalmi problémák megoldásában hasznosítani. Fejlesztendő kompetenciák: a) tudása b) képességei c) attitűdje d) -autonómiája és felelőssége	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás:	Gyakorlat: 1. Bevezetés: Mi az alkalmazott antropológia? 2. Az alkalmazott antropológia történeti áttekintése 3. A kutatói szerep és etikai dilemmák 4. Kvalitatív terepmunka eszköztára 5. Kvantitatív és mixed methods alkalmazása 6. Akciókutatás és részvételi módszerek 7. Antropológia a szervezetekben és intézményekben 8. Egészségügyi és orvosi alkalmazások 9. Fejlesztési és környezeti projektek 10. Antropológia és média/kommunikáció 11. Antropológia és politika 12. Kritikai reflexió 13. Hallgatói esettanulmányok bemutatása 14. Zárás: az alkalmazott antropológus jövője
Félévközi számonkérés módja és értékelése: gyakorlati jegy	
Gyakorlati jegyteljesítésének módja, értékelése: 1. feladat: Alkalmazott kulturális antropológiai projekt bemutatása. A hallgatók egy kulturális antropológiai alkalmazott projektet (pl. közösségi program, kulturális mediáció, oktatási kezdeményezés, stb.), és a projekt témaválasztás előzetes egyeztetést igényel az oktatóval, az esetleges átfedések és ütközések elkerülése érdekében.) 2. feladat: Kutatási terv készítése. A hallgatók készítenek egy alkalmazott antropológiai kutatás kutatási tervét, amely tartalmazza a kutatás etikai megfontolásait. A kutatási tervet szintén be kell mutatni az órán, prezentáció formájában. 3. feladat: egy diáktárs kutatási tervének értékelése. Minden hallgató kap egy másik hallgató által készített kutatási tervet, amelyre a figyelembe kell venni: a kutatási terv koherenciáját, a módszertani megalapozottságát, az etikai érzékenységet, valamint a kutatási terv	
Kötelező irodalom:	
Baba, M. L. Anthropology and Business. 2006. <u>Encyclopedia of Anthropology</u> . H. James Birx, Ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.	
baba.net/wp-content/uploads/2022/01/Encyclopedia_of_Anthropology.pdf	
Papp Gergely et al.: POSZTINDUSZTRIÁLIS VÁROSI PERIFÉRIÁK. Fejlesztési eszköztár az igazságos városi zöld átmenetért.	
https://cdn.prod.website-files.com/65cc8989e81efbc91e272e13/669f9f31ffaf66593a0f9364_PAD%20Posztindusztria%CC%81lis%20Va%CC%81ros.pdf	
Ajánlott irodalom:	
Baba, M. L. and D. Falkenberg. 1994. Anthropologists and Engineers: Partners in the Field. <u>Practicing Anthropology</u> . 16(1): 1-10.	
content/uploads/2022/01/anthropologist_and_engineers_1994.pdf	

Tantárgy neve: Vizuális dokumentálás: mozgóképek II.	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3405 Tárgyfelelős intézet: AFTI Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. R. Nagy József	
Közreműködő oktató(k): Osgyáni Gábor	
Javasolt félév: 3	Előfeltétel: -.
Óraszám/hét:	Számonkérés módja:
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali , levelező
Tantárgy feladata és célja: Fejlesztendő kompetenciák: a) tudás - A gyakorlati elemzés szintjén átlátja az antropológiai kutatás folyamatát, alkalmas minőségi és mennyiségi adatok önálló antropológiai terepmunka során szerzett gyűjtésére, bemutatására, értékelésére, értelmezésére és a kulturális antropológiai gyakorlat révén szerzett – a kultúrát saját feltételei szerint belülről megértő – tapasztalatait a társtudományok és az érdeklődő közvélemény felé hitelesen (akár vizuális eszközökkel) közvetíteni. - Ismeri szakmai tudása folyamatos fejlesztésének és az újabb elméleti és módszertani ismeretek befogadásának mechanizmusait és technikáit. b) képesség - Képes a kortárs kultúrákra és társadalmakra vonatkozó információkat értően elemezve a szakmai és nem szakmai közönség számára közvetíteni. - Képes szakmai és esztétikai igényességgel vizuális látványrögzítést végezni, szakmai irányítás mellett megszerkeszteni és azt a (szakmai) közönségnek bemutatni. - Képes a kulturális antropológia szakterületének hagyományos és az elektronikus szakirodalmi forrásaiban, illetve más társadalomtudományi adatbázisokban való eligazodásra, amely tevékenysége során hatékonyan és átfogó jelleggel alkalmazza az információs technológia eszközeit.	
Tantárgy tematikus leírása: A képzés három kurzus tárgyalja a vizuális antropológiához, a kortárs szociokulturális antropológia meghatározó szakterületéhez kapcsolódóan az empirikus társadalomtudományi munka során felmerülő vizuális dokumentálási és kutatási feladatok technikai megalapozását, a vizuális dokumentálás technikáit. A Vizuális dokumentálás: mozgóképek II. szeminárium célja, hogy a hallgatók megismerjék a videostúdióban folytatott munkát és elsajátítsák az önálló munkavégzéshez szükséges tudásanyagot. Az egyedül és együttműködésben, párosával vagy csoportmunka keretében teljesített videofilmes feladatok utolsó fázisaként megismerik a szerkesztés és editálás tartalmi és technikai munkafolyamatait (pl. a non-lineáris, valós idejű szerkesztés; munka a képpel; képjavító eljárások; munka a hanggal; a többpontos szerkesztés; feliratozás; az analóg források felhasználása; exportálás, kimeneti formátumok; DVD készítése, authoring). A szemináriumi gyakorlatok során a hallgatók első kézből szereznek tapasztalatokat mind a digitális kép-, mind a digitális hangrögzítés és editálás területén. A szemeszter folyamán rögzített videofilmes médiaanyagokból a félév végére közönség előtt bemutatható videofilmet hoznak létre. 1. Dokumentumfilm-elemzés I. – Társadalmi témák vizuális megközelítése 2. Projektindítás – kis csoportos dokumentumfilm-tervezés 3. Forgatási gyakorlat I. – interjúk és helyszíni felvételek 4. Dokumentumfilm-elemzés II. – Etnográfiai filmek és vizuális antropológia 5. Forgatási gyakorlat II. – hangrögzítés és képi kompozíció 6. Szerkesztési gyakorlat I. – nyersanyag válogatása és alapvágás 7. Dokumentumfilm-elemzés III. – narráció, hang és zene szerepe 8. Szerkesztési gyakorlat II. – többpontos vágás, feliratozás	

9. Projektmunka – félkész verziók bemutatása és közös elemzés 10. Dokumentumfilm-elemzés IV. – vizuális stílusok és rendezői koncepciók 11. Utómunka – hangkeverés, színpontkorrekció, exportálás 12. Záróprojekt véglegesítése – technikai és tartalmi finomítás 13. Próbabemutató – visszajelzések alapján utolsó módosítások 14. Nyilvános vetítés és reflexió – kész filmek bemutatása, értékelés	
Előadás:-	Gyakorlat: gyakorlat
Félévközi számonkérés módja és értékelése:- A félév során a hallgatók folyamatos projektmunka keretében dolgoznak kis csoportokban dokumentumfilmekben. A számonkérés gyakorlati jegy formájában történik, amely a következő összetevőkből áll: Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Dokumentumfilm-tervezés (10%) – Téma kidolgozása, kutatási háttér, vizuális koncepció Forgatási munka (20%) – Interjúk, helyszíni felvételek, technikai kivitelezés Szerkesztési és utómunka (30%) – Vágás, hangkeverés, feliratozás, exportálás Dokumentumfilm-elemzésekben való részvétel (20%) – Elemző feladatok, reflexiók, csoportos megbeszélések Záróprojekt bemutatása (20%) – Kész film nyilvános vetítése, prezentáció, önreflexió Az értékelés során kiemelt szempont a kreativitás, a technikai minőség, a csapatmunka, valamint a társadalomtudományi szempontok vizuális megjelenítése.	
Kötelező irodalom: FORGÓ Sándor és TÓTH Tibor 2011 <i>Médiomismeret II.</i> Eger: EKF, 80–118. ISBN [E-learning tankönyv] http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_27_mediumismeret_ii_scorm_05/adatok.html MUDRI István 2011 <i>Videofeldolgozás – Adobe Premiere programokkal.</i> Budapest: Dr. Mudri István magánkiadás. ISBN 9789630825788 SZABÓ SÓKI László 2013 <i>Elektronikus médiatartalmak: video és hang.</i> Budapest: ELTE TTK. ISBN [E-learning tankönyv] http://elte.prompt.hu/sites/default/files/tananyagok/ElektronikusMediatartalmak/index.html	
Ajánlott irodalom: ALTEN, Stanley R. 2010 <i>Audio in Media.</i> Boston: Wadsworth Publishing Company. ISBN-13: 978-0495572398 MURCH, Walter 2010 <i>Egyetlen szempillantás alatt. Gondolatok a filmvágásról.</i> Budapest: Francia Új Hullám Kiadó. ISBN 9789638912206	

Tantárgy neve: A mai magyar társadalom I. (A XX. század első felétől a rendszerváltásig)	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3501 Tárgyfelelős intézet: AFTI
	Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása: kötelező
Tárgyfelelős: dr. Molnár Ágnes egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 3. (2Ö)	Előfeltétel: -.
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyak.jegy
Kreditpont:	Munkarend: nappali, levelező
Tantárgy feladata és célja: Fejlesztendő kompetenciák: a. tudása - Ismeri a társadalomtudományi fogalomkészlet legfontosabb elemeit, érti azokat az összefüggéseket, amelyek a társadalom kulturális antropológiai értelmezéseihez az általános alapokat képezik. - Ismeri és érti a kulturális antropológia által vizsgált kortárs társadalmak, kultúrák működésével kapcsolatos alapfogalmakat, alapelveket és ezek összefüggéseit. - Speciális ismeretekkel rendelkezik a kortárs kultúrák hasonlóságairól és különbségeiről, szerkezeti viszonyairól, valamint az azokat értelmező elméletekről és fogalmakról. - Ismeri és érti a kulturális antropológia által vizsgált társadalmi jelenségek működési mechanizmusait, az ezeket meghatározó, illetve befolyásoló társadalmi, strukturális, gazdasági és politikai folyamatok legfontosabb tényezőit. b. képességei - Képes munkájához felhasználni a kulturális antropológia hazai és nemzetközi szakmai forrásait úgy, ahogy a feltárt tények elemzéséhez, az eredményekből kibontható összefüggések feltárásához és következtetések megfogalmazásához, az adott témában való gyakorlati alkalmazásához az szükséges. - Képes a kortárs társadalmak szociokulturális jelenségeinek, változási tendenciáinak, konfliktusainak értő elemzésére, és irányítás mellett kutatási projektekből való részvételre. - Képes a kulturális antropológia szakterületének hagyományos és elektronikus szakirodalmi forrásai-ban, illetve más társadalomtudományi adatbázisokban való eligazodásra, amely tevékenysége során hatékonyan és átfogó jelleggel alkalmazza az információs technológia eszközeit. c. attitűdje - Következtesen vállalja a kritikus társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, amelyet hitelesen képvisel szűkebb és tágabb környezetében. - Tudatosan vállalja a kulturális, vallási, kisebbségi és a társadalmi sokszínűséggel kapcsolatos európai értékelveket. - Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, a jogállamiság és a demokratikus európai értékkezősség mellett, keresi a lokális, regionális és globális társadalmi problémák, feszültségek megoldásának mikéntjét. - Érzékeny és nyitott a társadalmi problémákra, szemléletét áthatja a hátrányos helyzetűekkel és kiszolgáltatottakkal szembeni szolidaritás. d. -autonómiaja és felelőssége - Szűkebb szakmai területén, személyes felelősségi körében önálló, kezdeményező szerepet vállal az általa elfogadott társadalomfelfogás érvényesítésében. Következtesen képviseli a társadalmi egyenlőség, esélyegyenlőség és a demokratikus értékrend elveit. - Tevékenységének részeként reflektál saját személyiségére, valamint társadalmi és kulturális beágyazottságára.	
Tantárgy tematikus leírása:	

Előadás:	Gyakorlat: 1. Bevezetés, feladatok kiosztása. 2. óra: A társadalmi struktúra fogalma, fontosabb struktúra és rétegződéselméletek. (Böhm 2003: 13-23.) 3. A magyar társadalom szerkezeti változásai: folyamatosság és törések (Böhm 2003: 24-29.) (Kövé 2004: 11-37.) A társadalmi mobilitás kérdése (Böhm 2003: 117-124.) (Kövé 2004: 170-186.) (Gyáni 2004: 212-220.) (Valuch 2002: 13-29., 94-120.) 4. A mezőgazdaság és a mezőgazdaságban dolgozók helyzete a XX. században. „A paraszttársadalom metamorfózisa”. (Böhm 2003: 54-62). (Gyáni 2004: 292-320.) (Valuch 2002: 188-212.) 5. Az ipar és a munkásosztály helyzete két rendszerváltáson keresztül a XX. században (Böhm 2003: 35-44.) (Valuch 2002: 213-234.) Migráció, munkamigráció (Böhm 2003: 45-53.) (Valuch 2002: 48-50, 70-73) 6. Középosztály, középrétegek és értelmiség (Böhm 2003: 72-76) (Gyáni 2004: 258-291.) (Valuch 2002: 149-170.) 7. Modernizáció, polgárosodás, vállalkozók (Böhm 2003: 77-83.) (Valuch 2002: 171-187.) 8. Felsőosztályok, elit (Böhm 2003: 84-89.) (Gyáni 2004: 221-257.) (Valuch 2002: 121-148.) 9. Alsóosztályok, szegények, hátrányos helyzetűek, munkanélküliek, deviánsok (Böhm 2003: 150-168, 169-177, 90-97.) (Gyáni 2004: 320-351.) (Valuch 2002: 344-368.) 10. Etnikai tagoltság, etnikai kisebbségek helyzete (Böhm 2003: 113-124.) (Valuch 2002: 78-93.) és felekezeti megoszlás, vallás (Böhm 2003: 125-127.) (Valuch 2002: 270-280.) 11. óra: Népesedési folyamatok, demográfiai szerkezet a XX. században (Böhm 2003: 131-140.), halandóság, egészségügyi helyzet (Böhm 2003: 148-150.) (Valuch 2002: 30-47.) 12. A társadalom a térben: helyi társadalom, lokalitás (Böhm 2003: 184-197.) 13. Helyi hatalom és politika: önkormányzatiság, regionalitás, területfejlesztés (Böhm 2003: 198-215.) (Valuch 2002: 50-77.) 14. A mindennapi élet, fogyasztás, életstílus, kultúra (Gyáni 2004: 352-362.) (Valuch 2011) (Valuch 2002: 281-343.)
	Félévközi számonkérés módja és értékelése: gyakorlati jegy Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Részvétel az órák 78%-án (max. igazolatlan hiányzás: 3 alkalom) 1 szemináriumi dolgozat (20.000 leütés terjedelemben) határidőre való elkészítése és előadása referátumként. (80%), órai aktivitás (20%) Kritérium tárgy, teljesítés Az írásbeli / szóbeli vizsga itt tüntetendő fel, illetve az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak):
	Kötelező irodalom: Kötelező olvasmányok: BÖHM Antal 2003 Az ezredvég magyar társadalma. (Folyamatosság és megszakítottság a társadalomfejlődésben) Budapest: Rejtjel GYÁNI Gábor 2004 Magyarország társadalomtörténete a Horthy-korban. In: GYÁNI Gábor-KÖVÉR György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris Kiadó, Budapest (2., jav. kiadás 3. utánnomása), 189-390.

GYÁNI Gábor-KÖVÉR György

2004 Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris Kiadó, Budapest (2., jav. kiadás 3. utánnyomása)

KÖVÉR György

2004 Magyarország társadalomtörténete a reformkortól az első világháborúig. In: GYÁNI Gábor-KÖVÉR György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris Kiadó, Budapest (2., jav. kiadás 3. utánnyomása), 11-186.

VALUCH Tibor

2002 Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Osiris Kiadó, Budapest

2011 Magánélet Kádár János korában. Corvina

Ajánlott irodalom:

NAGY Ildikó, PONGRÁCZ Tiborné és TÓTH István György (szerk.)

2011 Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről 2011. TÁRKI, Szociális és Munkaügyi Minisztérium. ISBN 963-8166-12-6

SPÉDER Zsolt (szerk.)

2003 Család és népesség – itthon és Európában. Budapest: Századvég. ISBN 9789639211612

Szakirodalmi ajánlás a dolgozat megírásához:

ANDORKA Rudolf

1979 A magyar községek társadalmának átalakulása. Magvető Könyvkiadó, Budapest

BENDA Gyula

1991 A polgárosodás fogalmának történeti értelmezhetősége. Századvég, 2–3. sz. 169–176.

CSITE András

1997 Polgárosodás-elméletek és polgárosodás-viták. Szociológiai Szemle 3. sz. 117–137.

ERDEI Ferenc

1980 A magyar társadalom a két háború között. In: Uő: A magyar társadalomról. Akadémiai Kiadó, Budapest, 291–346.

GÁBOR R. István – GALASI Péter

1981 A „második” gazdaság. Tények és hipotézisek. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

GUNST Péter

1987 A paraszti társadalom Magyarországon a két világháború között. MTA Történettudományi Intézet, Budapest.

HANKISS Elemér

1983: Társadalmi csapdák - Diagnózisok 1. (. II. kiadás) Gyorsuló idő sorozat, Magvető Kiadó, Budapest

1986. Diagnózisok 2. Gyorsuló idő sorozat, Magvető Kiadó, Budapest

HANN, Chris

1980 Tázlár: a village in Hungary. Cambridge University Press, Cambridge.

H. SAS Judit

1973 Életmód és család. Az emberi viszonyok alakulása a családban. MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest.

JÁVOR Kata

1989. A család, a szerepek és az identitás alakulása falun. In: VÁRINÉ SZILÁGYI Ibolya – NIEDERMÜLLER Péter (szerk.): Az identitás kettős tükörben. 141–173. Budapest

JÁVOR Kata – MOLNÁR Mária – SZABÓ Piroska – SÁRKÁNY Mihály

2000 A falusi társadalom a szocializmus időszakában. In: Paládi-Kovács Attila (főszerk.): Magyar Néprajz VIII. Társadalom. Akadémiai Kiadó, Budapest, 977–1006.

JUHÁSZ Pál

1991 Polgárosodás. Századvég, 2/3.

KORNAI János

1993 A szocialista rendszer. Kritikai politikai gazdaságtan. HVG Kiadó Rt., Budapest
KOVÁCH Imre

1988 Termelők és vállalkozók. Mezőgazdasági kistermelők a magyar társadalomban. Rétegződés-modell vizsgálatok IX. MSZMP KB Társadalomtudományi Intézete, Budapest
LAKI László

1997 A magyar fejlődés sajátosságainak néhány vonása (avagy a polgárosodásból kimaradó társadalmi csoportok). Szociológiai Szemle 3. sz. 67–91.
LOSONCZI Ágnes

1977 Az életmód az időben, a tárgyakban és az értékekben. Budapest
MÁRKUS Mária

1974 A család szocializációs funkciójának és modelljeinek változásáról. Szociológia 2. 224–236.
MÁTYUS Aliz- TAUSZ Katalin

1984 Maga-ura parasztok és uradalmi cselédek. (Gyorsuló idő sorozat) Magvető Kiadó, Budapest
MÓDRA László – SIMÓ Tibor

1988 A társadalom szerveződésének két modellje. MSZMP KB Társadalomtudományi Intézete, Budapest
MOLNÁR Mária

1986. Egy Borsod megyei község társadalmi átrétegződése: Borsodgeszt 1945-78
PETŐ Iván – SZAKÁCS Sándor

1985 A hazai gazdaság négy évtizedének története 1945–1985 I. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest
RÓBERT Péter

1986 Származás és mobilitás. Rétegződés-modell vizsgálat VII. MSZMP KB
SÁRKÁNY Mihály

1978 A gazdaság átalakulása. In: Bodrogi Tibor (szerk.): Varsány. Tanulmányok egy észak-magyarországi falu társadalomnéprajzához. Akadémiai Kiadó, Budapest, 63–150.
1981 A kultúra és az életmód változása falun. In: Vass Henrik (szerk.): A mezőgazdaság szocialista átalakulása Magyarországon. Szolnok Megyei Lapkiadó Vállalat, Szolnok, 120–129.
1983 A lakodalom funkciójának megváltozása falun. Ethnographia XCIV. 2. sz. 279–285
SOZAN, Mihály

1985 A határ két oldalán. Irodalmi Újság, Párizs
SZELENYI Iván

1992 Harmadik út? Polgárosodás a vidéki Magyarországon. Akadémiai Kiadó, Budapest
SZUHAY Péter

1994 A magyarországi parasztság életmódjának változása 1945-től napjainkig. HOMÉ XXXII. 345–371.
1996 Az életmód változása a magyarországi falvakban. In: Orosz István – Für Lajos – Romány Pál (szerk.): Magyarország agrártörténete. Agrártörténelmi tanulmányok. Mezőgazda Kiadó, 705–722.
TOMKA Béla

2000 Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat-Európában: konvergencia vagy divergencia? Osiris Kiadó, Budapest.
TÓTH Zoltán

1991 A rendi társadalomszervezet történeti színeváltozásairól. In: Tomori Lajos – Tóth András – Kovács Imre (szerk.): Rendiség és polgárosodás. Előadások a polgárosodásról 1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 13–25
UTASI Ágnes:

1991 Az interperszonális kapcsolatok néhány nemzeti sajátosságáról. In: Utasi Ágnes (szerk.): Társas kapcsolatok. Gondolat Kiadó, Budapest, 169–193.
1988 Presztízs, életstílus, fogyasztás. In: Egyenlőtlen helyzetek. Kossuth Könyvkiadó - MSZMP KB Társadalomtudományi Intézete, 63-88.

--

Tantárgy neve: Az identitás antropológiai dimenziói	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN3502
	Tárgyfelelős intézet: Antropológiai és Filozófiai Tudományok Intézete, Filozófia Tanszék
Tantárgyelem a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása: kötelező	
Tárgyfelelős: Lurcza Zsuzsanna PhD, egy. adj.	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 3., ősz	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2-0	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja bemutatni és megvitatni az identitásra és a kulturális identitásra vonatkozó olyan filozófiai-antropológiai kérdéseket, mint a „Mi az ember?“, „Mi az identitás?“ „Mi a kulturális identitás?“. A tantárgy tematikáinak során betekintést nyerünk az identitásra és a kulturális identitásra vonatkozó meghatározások és definíciók sokféleségébe, továbbá tárgyalásra kerülnek az identitáshoz kapcsolódó aszimmetrikus ellenfogalmak. A kurzus bemutatja az identitás és a kultúra fogalmainak differenciálódását, és kitér a partikularizmus és az univerzalizmus vitájára az identitás összefüggésében. Fejlesztendő kompetenciák: a.) tudása: tájékozott a nyugati eszmetörténet /kultúrtörténet önmeghatározásainak alapjairól. Átlátja az identitás, a kultúra, a kulturális identitás kérdéseinek antropológiai, filozófiai, politikai filozófiai, etikai alapkérdéseit és kapcsolódásait. Naprakész ismeretekkel rendelkezik a gyorsan változó világunkról, és az egyén életvezetését befolyásoló társadalmi-kulturális folyamatokról. Tájékozott a mai modern társadalomban lévő egyén és csoport mibenlétéről, a demokratikus alapértékekről, az emberi jogokról, a társadalmi egyenlőtlenségek témakörében. b.) képességei: képes az identitás kérdéskörének sokrétű vonatkozását megérteni, képes az identitás, a kulturális identitás és sokféleség társadalmi vetületeinek értelmezésére, differenciált látásmód kialakítására, önismeretre. Képes a szövegfeldolgozásra, szövegelemzésre és -értelmezésre. Képes az identitás, a kultúra, a kulturális identitás és sokféleség komplex társadalmi jelenségeire vonatkozó kritikai és elemző szempontok kidolgozására. Képes a toleranciára, az emberi személy méltóságának, szabadságának, autonómiájának tiszteletben tartására irányuló nevelésre. c.) attitűdje: A hallgató képzése során: az identitásbeli és a kulturális sokféleség terén az igazságérzet, az igazságosság, a méltányosság, a kooperáció, a szolidaritás erkölcsi elveinek megfelelő alkalmazása, megfelelő gondolkodásmód kialakítása; értékkonfliktusok kezelése, az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek megértése; nyitottság a párbeszédre és együttműködésre; kritikai gondolkodás és problémaérzékenység kialakítása; az elsajátított kulturális-erkölcsi értékek közvetítése. d.) autonómiája és felelőssége: autonómia és felelősség; Elkötelezett az elemi erkölcsi normák, erények, eszmények, a demokrácia alapértékeinek érvényre juttatása mellett személyes életében és hivatása gyakorlásában. Elkötelezett a szakmai önművelés területén.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Gyakorlat; I. Bevezető; 1. Az identitás, a kulturális identitás és a sokféleség kérdésköre – fogalmak tisztázása 2. Definíciók, meghatározások, nyilatkozatok, egyezmények megismerése (Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata; Egyetemes Nyilatkozat a Kulturális Sokszínűségről; a pánarab, pániszlám, kultúrkör lényeges dokumentumai a kulturális sokféleségről és az emberi jogokról; afrikai és ázsiai emberjogi nyilatkozatok)	

3. Az ember és az identitás kérdését érintő aszimmetrikus ellenfogalmak – ellenfogalmak klasszikus és kortárs példáinak megbeszélése a Koselleck-i megközelítés alapján – Reinhart Koselleck: *Az aszimmetrikus ellenfogalmak történeti-politikai szemantikája*. Jászóveg Műhely Kiadó. 5-16.
4. Az ember és az identitás kérdését érintő klasszikus aszimmetrikus ellenfogalmak (hellén-barbár, keresztény, pogány) – Reinhart Koselleck: *Az aszimmetrikus ellenfogalmak történeti-politikai szemantikája*. Jászóveg Műhely Kiadó. 56-81.
5. Az ember, az identitás kérdését érintő aszimmetrikus ellenfogalmak – ellenfogalmak klasszikus és kortárs példáinak megbeszélése a Hannah Arendt szövege alapján: Hannah Arendt: *A totalitarizmus gyökerei*; Európai Könyvkiadó, Budapest. 13. fejezet.
6. A saját és az idegen, az azonos és a más, a radikális másság kérdésköre – az idegenség megtapasztalásának élményvilága – Jacques Derrida: *Vendégszeretetgyűlölet*; In: *Ki az anya?* Dianoia. Jelenkor Kiadó, Pécs 1997.
- II; *Az identitás kérdésköre*; Egység-orientált gondolkodás és differenciálódás között. Mi az identitás?
7. *Az identitás kérdése: egység és differenciálódás* – Bennington, Geoffrey/Derrida, Jacques: Jacques Derrida (részlet). In: Kis Attila A.–Kovács Sándor S. K.–Odorics Ferenc (szerk.): *Testes*. Könyv. II; Ictus és JATE Irodalomelméleti Csoport, Szeged 1997. 193–223
8. Az identitás a hatalmi mechanizmusok összefüggésében – Michel Foucault: *A szubjektum és a hatalom*. In: Kiss A. A. – Kovács Sándor S. K. – Odorics Ferenc (szerk.): *Testes*. Könyv. II: 267–283.
9. Biohatalom és identitás – Michel Agier: *A biohatalom megjelenési formái próbatételének tükrében*. Rövid bevezető egy jelenkori heterotópiák kapcsán született etnográfiai projekthez. In: *Menekültválság.transzkulturális megközelítésben*; 33–49.
- II. *A kultúra kérdésköre: Egység-orientált gondolkodás és differenciálódás között. Mi a kultúra?*
10. Kultúra definíciók, kulturális identitás egység szemlélet és sokféleség összefüggésében - Homi K. Bhabha: *Disszemináció. A modern nemzet ideje, története és határai*. In: N. Kovács Tímea (vál.): *A kultúra narratívái*. Narratívák. 9. Kijárat Kiadó, Budapest 1999. 85–121.
11. Kultúra és tudomány - Alfred Luis Kroeber: *A kultúra fogalma a tudományban*. In: Bohmann, Paul–Glazer, Mark (szerk.): *Mérföldkövek a kulturális antropológiában*. Egyetemi Nyomda, Budapest 1997. 159–187.
- IV. Univerzalizmus.versus.partikularizmus kulturális vetületei
12. Univerzalizmus: Richard Rorty: *Kozmopolitizmus emancipáció nélkül*. In: Bujalos István (összeáll.): *A posztmodern állapot*; Jürgen Habermas? Jean-François Lyotard? Richard Rorty. tanulmányai. Századvég Kiadó, Budapest 1993. 268–291.
13. Partikularizmus: Jean-François Lyotard: *A történelem egyetemessége és a kultúrák közötti különbségek*. In: Bujalos István (összeáll.): *A posztmodern állapot*; Jürgen Habermas? Jean-François Lyotard? Richard Rorty. tanulmányai. Századvég Kiadó, Budapest 1993. 251–268.
13. Önmegismerés a más létben: Fehér M. István: „A tiszta önmegismerés az abszolút más létben, ez az éter mint olyan...” Idegenségtapasztalat mint az önmegismerés útja és közege. In: Bednaries Gábor–Kékesi Zoltán–Kulcsár Szabó Ernő (szerk.): *Identitás és kulturális idegenség*. Osiris Kiadó, Budapest 2003. 11–31.
14. Összegző reflexiók

Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az órai munka során szóbeli megnyilvánulásaiban rendszeresen tanúsítania kell a hallgatónak, hogy az aktuálisan tárgyalt szerző(k) kijelölt művének szemelvényét előzetesen elolvasta (néhány rövid szövegismeret-ellenőrző szóbeli kérdés alapján), ill. a szemelvényekben tárgyalt problémákat képes beazonosítani. Ehhez a tanórák megfelelő (az egyetemi és kari vonatkozó előírások szerinti) hányadában jelen kell lennie.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Szakdolgozat elkészítése és bemutatása. Az írásművekre rögzített terjedelmi, tartalmi és formai keretek vonatkoznak; az írásbeli feladatok kidolgozása során a hallgatónak érvényesítenie kell az alapvető helyesírási, nyelvhelyességi és hivatkozási követelményeket (lásd alább!) * – A végleges gyakorlati jegyet (α) + (β) kiértékelésének függvényében az oktató ajánlja meg.

* Részleteiben

(α) Terjedelmi.követelmény; Minimális terjedelem: 0,3; maximális terjedelem 0,5 szerzői ív; azaz ≈ 13 000–20 000 n (leütés) [1 szerzői ív = 40 000 n] lábjegyzetekkel együtt, a leütésekbe beszámítva a szóközöket is – ami hozzávetőlegesen és az alább megadott formában 5,5–8,5 A/4-es oldalnyi anyagnak feleltethető meg. Megjegyzés: a terjedelem bizonyos értelemben mutatója a feldolgozás mértékének!

(β) Tartalmi.követelmény; Alapkövetelmény a formális/informális logika szabályainak érvényesítése. A jegyzetszerű, logikai összefüggéseket tartalmilag/formailag/nyelvileg nem érvényesítő munkák elégtelennek minősülnek.

(γ) Formai.követelmény; Az írásműnek tartalmaznia kell a hallgató (név, szak) és a kurzus (tárgy neve, futó félév) azonosításához szükséges adatokat. A szövegtest New.Times.Roman vagy Minion. Pro betűtípusból, 12-es betűmérettel szedett legyen – a címek/alcímek betűtípusa/mérete esetében is. Kerülendő a rendhagyó, egyéni formázás! A folyószöveg sorkizárt; a margó normál méretű; a cím/alcím balra igazított. A jegyzetek, lábjegyzetek arab számozásúak. A kiemeléshez egyedül kurziválás használandó – elkerülve az aláhúzott, félkövér, ritkított vagy kiskapitális formákat. A sorköz 1-es fokozatú. A szövegtest („enter”-ek segítségével) bekezdésekre tagolódik, amelyet nem tágabb sorközzel, hanem maximum 3 karakterértékű behúzással jelölünk. A takarékoság érdekében a külön címdal kerülendő!

(δ) Helyesírási.és.nyelvhelyességi.követelmény; Elvárás, hogy a munka érvényesítse az írott nyelv alapvető helyesírási követelményeit. A durva és súlyos típushibák elkerülésén túl ügyelni kell a központosági hibákra is, amelyek adott esetben súlyosan veszélyeztetik a textus értelmezhetőségét. 10–15 súlyos típushiba felett a munka elégtelennek minősül. (Íráskészség-zavar fennállása esetén hivatalos igazolás szükséges!)

(ε).Hivatkozási.követelmény; A hallgató szabadon választhat hivatkozási formát (szöveggözi, sorszámozott, szövegvégi jegyzet, lábjegyzet vagy zárójeles/harvardi jegyzet), de minden esetben elvárás a választott forma következetes alkalmazása, amely lehetővé teszi az öt bibliográfiai adat (szerző, cím, hely, év, kiadó) azonosíthatóságát illetve a locus (szöveghely) pontos visszakereshetőségét. További tájékozódáshoz ajánlható: Gyurgyák János: Szerzők.és.szerkesztők. kézikönyve; Budapest, 2005, Osiris Kiadó. Illetve követhető adott esetben a Magyar Tudomány vagy a Magyar.Filozófiai.Szemle szerzői ajánlása is. A fenti pontoknak nem megfelelő, továbbá az adott határidőn túl érkező írásművek elégtelennek.(7). minősülnek;

Kritérium tárgy, teljesítés

Az írásbeli / szóbeli vizsga itt tüntetendő fel, illetve **az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők** (ha.vannak);

Kötelező irodalom:

GEHLEN, ARNOLD: Az.ember; Természete és helye a világban. (Ford. Kis János) Gondolat, Bp., 1976.

NYÍRI TAMÁS: Az.ember.a.világban; SZIT, Bp., 1981. (letölthető: <http://filozofia.uni-miskolc.hu/hallgatok/oktatasi-anyagok/dr-gaspar-csaba-laszlo-anyagai/>)

AGIER, Michel: A biohatalom megjelenési formái próbatételének tükrében. Rövid bevezető egy jelenkori heterotópiák kapcsán született etnográfiai projekthez. In: Menekültválság.transzkulturális. megközelítésben; 33-49.

ARENDT, Hannah: A totalitarizmus gyökerei. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1992. 12. fejezet.

BHABHA, Homi K.: DisszemiNáció. A modern nemzet ideje, története és határai. In N. Kovács Tímea (vál.): A.kultúra.narratívái; Narratívák.9. Kijárat Kiadó, Budapest 1999. 85–121.

FEHÉR M. István: „A tiszta önmegismerés az abszolút másletben, ez az éter mint olyan...”

Idegenségtapasztalat mint az önmegismerés útja és közege. In Bednánics Gábor–Kékesi Zoltán–Kulcsár Szabó Ernő (szerk.): Identitás.és.kulturális.idegenség. Osiris Kiadó, Budapest 2003. 11–31.

FOUCAULT, Michel: A szubjektum és a hatalom. In Kiss A. A. – Kovács Sándor S.K. – Odorics Ferenc (szerk.): Testes.Könyv.II: 267-283.

KOSELLECK, Reinhart: Az.aszimmetrikus.ellenfogalmak.történeti.politikai.szemantikája. Jászóveg Műhely Kiadó.

LYOTARD, Jean-François: A történelem egyetemessége és a kultúrák közötti különbségek. In Bujalos István (összeáll.): A.posztmodern.állapot; Jürgen.Habermas; Jean_François.Lyotard; Richard.Rorty. tanulmányai. Századvég Kiadó, Budapest 1993. 251–268.

PATAKI Ferenc: Identitás?személyiség?társadalom; Az.identitáselmélet.vitatott.kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest 1987.

RORTY, Richard: Kozmopolitizmus emancipáció nélkül. In Bujalos István (összeáll.): A.posztmodern. állapot; Jürgen.Habermas; Jean_François.Lyotard; Richard.Rorty.tanulmányai. Századvég Kiadó, Budapest 1993. 268–291.

Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. In: [https://www.coe.int/hu/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version-](https://www.coe.int/hu/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version)

Az Európai Unió Alapjogi Chartája. In: https://commission.europa.eu/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_hu

Ajánlott irodalom:

HAEFFNER, GERD: Philosophische Anthropologie; Kohlhammer, Stuttgart, Berlin, Köln, ²1989.

JUHÁSZ László: Bölcséleti.embertan. Teológiai Kiskönyvtár Szerkesztőbizottsága. Róma, 1978.

WOLFF, HANS WALTER: Az.Ószövetség.antropológiája; (Ford. Blázi György) Harmat Kiadó - PRTA, Bp., 2001.

SCHULER, MAX: Az.ember.helye.a.kozmoszban; (Ford. Csátár Péter) Osiris Kiadó, Bp., 1995.

CORETH, EMERICH: Was.ist.der.Mensch? Tyrolia, Innsbruck - Wien, ⁴1986.

KROEBER, Alfred Luis: A kultúra fogalma a tudományban. In Bohmann, Paul–Glazer, Mark (szerk.): Mérföldkövek a kulturális antropológiában. Egyetemi Nyomda, Budapest 1997. 159–187.

BADURA, Jens: Kulturelle Pluralität und Ethik. In Mandry, Christoph (Hrsg.): Kultur?Pluralität.und. Ethik. Münster/Hamburg/London 2004. 17–38.

DERRIDA, Jacques: „Jól enni pedig muszáj”, avagy a szubjektumszámítás. In Kis Attila A.–Kovács Sándor S. K.–Odorics Ferenc (szerk.): Testes.Könyv.II; Ictus és JATE Irodalomelméleti Csoport, Szeged 1997. 293–327.

DERRIDA, Jacques: Vendégszeretetgyűlölet; In.Ki.az.anya? Dianoia. Jelenkor Kiadó, Pécs 1997.

DERRIDA, Jacques: Negotiations. In Elizabeth Rottenberg (ed.): Negotiations; Interventions.and. Interviews?7697.<.8667. Stanford University Press, Stanford 2002. 11–41.

HALL, Stuart: Cultural Identity and Diaspora. In Patrick Williams and Chrisman (ed.): Colonial. Discourse.and.Post_colonial.Theory;a.Reader. Harvester Wheatsheaf, London 1994. 392–401.

HALL, Stuart: What then is the need for a further debate about identity? Who needs it? In Stuart Hall–Paul du Gay (eds.): Questions.of.Cultural.Identity. SAGE 1996/1.

Kairoer Erklärung über Menschenrechte im Islam. in: (Hg.): Bundeszentrale für politische Bildung: Menschenrechte. Dokumente und Deklarationen. Becker, Bonn/Berlin, 2004, 562–567.

Arabische Charta der Menschenrechte. in: Bundeszentrale für politische Bildung (Hg.): Menschenrechte. Dokumente und Deklarationen. Becker, Bonn/Berlin, 1994, 568–574.

Arab Charter on Human Rights: <http://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/02/2-ol/arab-human-rights-revised.xml>.

Tantárgy neve: Környezet és társadalom	Tantárgy Neptun kódja: BTKAN4411 Tárgyfelelős intézet: AFTI Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása: kötelező
Tárgyfelelős: dr. Dobák Judit PhD	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont:	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék, hogyan alakítják a különböző társadalmak a természethez és a környezethez fűződő viszonyaikat, és miként értelmezhetők ezek kulturális-antropológiai szempontból. A tárgy bemutatja a kulturális antropológia környezethez kötődő klasszikus irányzatait, valamint a 21. századi kihívásokat, mint a klímaváltozás, az ökológiai katasztrófák, a környezeti igazságtalanságok és a technológiai változások hatásai. A hallgatók kritikai szemléletet sajátítanak el a környezethez kapcsolódó társadalmi diskurzusok, hatalmi viszonyok és kulturális gyakorlatok elemzésében. A kurzus célja továbbá, hogy a hallgatók képesek legyenek saját környezetük problémáit is antropológiai keretben értelmezni és vizsgálni. Fejlesztendő kompetenciák: a) tudása b) képességei c) attitűdje d) -autonómiája és felelőssége	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. Bevezetés 2. Klasszikus ökológiai antropológia 3. Politikai ökológia 4. A természet társadalmi konstrukciója 5. Környezeti igazságosság és egyenlőtlenség 6. Klímaváltozás mint kulturális tapasztalat 7. Városi ökológia és antropológia 8. Energiakultúrák és fenntarthatóság 9. Étel, mezőgazdaság és környezet 10. Víz, infrastruktúra és társadalom 11. Technológia, digitális környezet és ökológia 12. Katasztrófák antropológiája 13. Aktivizmus, környezetmozgalmak, zöld politika 14. Összegzés	Gyakorlat:
Félévközi számonkérés módja és értékelése: aláírásért 1 db zárthelyi dolgozat, jegyszerzés: írásbeli vizsga Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A vizsgajegy a féléves eredmények súlyozott átlagából tevődik össze. ZH -20%, órai aktivitás 20%, írásbeli vizsga 60%	
Kötelező irodalom: Farkas Judit (Szerkesztő): Környezeti kérdések - közösségi válaszok. Humán környezettudományi olvasókönyv Budapest, Magyarország : L'Harmattan Kiadó (2023), https://openaccess.hu/node/508779?fulltext-query=&preview=508779%2F40%2Fsimple%2F0 A.Gergely András (szerk.): Ökológia – kultúra – embertudomány. Környezet és ember a paradigmaváltások korában. Egyetemi-főiskolai szöveg- és szemelvénygyűjtemény, Budapest-Sopron, 2003. https://mek.oszk.hu/01700/01710/fulszoveg.html?utm_source=chatgpt.com Bookchin, Murray: The Ecology of Freedom. The Emergence and Dissolution of Hierarchy. Palo Alto: Cheshire Books, 1982. https://theanarchistlibrary.org/library/murray-bookchin-the-ecology-of-freedom Ajánlott irodalom: A.Gergely András: Urbanizált méhkas, avagy a helyi társadalom, MTA Politikai Tudományok Intézete, Akadémiai kiadó, Bp., 1993; Beluszky Pál – Kovács Zoltán 1998: Város a térben: városszerkezet, városrészek, agglomeráció. Budapest kézikönyve. 1. Budapest: CEBA, 99-123. ISBN 963-9089-20-6 Berényi István: Az alkalmazott szociálgeográfia elméleti és módszertani kérdései, Akadémia Kiadó, Bp., 1992; Cséfalvai Zoltán: A modern társadalom földrajz. kézikönyve, Budapest, 1994. IKVA Kiadó, Enyedi György: Városok a közép-európai átmenetben, Társadalmi Szemle, 1997/8-9. 4-56.o.;	

Gyáni Gábor (szerk.): A modern város történeti dilemmái. Csokonai, Debrecen, 1995. ;
Szirmai Viktória: Globalizáció és a nagyvárosi tér társadalmi szerkezete, Szociológiai Szemle, 2004/4. 3-24.o.;
Szirmai Viktória-Várad Zsuzsanna-Kovács Szilvia-Baranyai Nóra-Schuchmann Júlia: A nagyvárosi területfogyasztás térbeli társadalmi problémái: város és környék dichotómiák. In: Kerekes S, Szirmai V, Székely M (szerk.): A fenntartható fogyasztás környezeti dimenziói. Budapest: Aula, 2011. pp. 129-170